

*В. В. Дем'яненко, канд. екон. наук, доц.,
С. Д. Потапенко, канд. екон. наук, старш. викл.,
кафедра інформаційного менеджменту*

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПО ДИСЦИПЛІНАМ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Підготовка професійних кадрів вимагає постійного вдосконалення процесу навчання. Постійні зміни технічної та законодавчої бази формують нові вимоги до навчального процесу, вимагають пошуку відповідних форм подання учбових матеріалів та здійснення контролю знань. Зростаючі вимоги до освоєння професійних знань обґрунтовують необхідність формування цілісної концепції навчання, що має ітераційний характер та постійно ускладнюється.

Результативність процесу навчання залежить від багатьох чинників, що стосуються не лише умови, методів та форм навчання, а й індивідуальних психологічних особливостей студентів, що навчаються. Процес розподілу навчального матеріалу на такий, що розглядається спільно з викладачем, та такий, що вивчається самостійно, повинний виконуватись у цілковитому усвідомленні глибинних механізмів взаємодії основних факторів результативності процесу навчання як з боку студентів, так і з боку викладацького складу.

Під результативністю навчального процесу слід розуміти не лише ступінь досягнення цілей, а й цінність отриманого результату, його відмінність у порівнянні з іншими способами надбання знання — емпіричним досвідом тощо. Особливістю самостійної роботи студентів є особистісний підхід до студентів, розвиток у них функцій самокерування на основі делегування повноважень та максимального залучення до процесу управління самостійною роботою. Перевага самостійного освоєння знань — наявність широких можливостей та значного потенціалу для розвитку особистості, налагодження відносин співпраці між викладачами та студентами.

З огляду на самостійну роботу студентів такі сучасні методики навчання, як лекція, конспектування, опитування, підготовка доповідей, рефератів та тестування теж мають низку особливостей та переваг. Під час роботи в аудиторії високу ефективність виявляють такі методи, як мозковий штурм, ігрове моделювання, кейс-методи, тренінги та дебати. Такі методи в першу чергу наці-

лені на колективне вивчення матеріалу. Самостійне вивчення матеріалу дає змогу розвинути особисті здібності — відповідальність, самоконтроль, самооцінку та досягнення заздалегідь визначеного остаточного результату.

Самостійна робота студентів повинна бути націленою на зацікавленість студента у вивченні матеріалу. Тому, у зв'язку з постійним збільшенням матеріалу, що вивчається, доречно виконувати спеціальні опитування студентів з метою формування відповідного ранжування дисциплін, що вивчаються, та визначати особливості процесу їх викладання. Так при викладанні дисциплін інформаційного профілю доречно формувати комплексні завдання, виконання яких розподілити між студентами. Це дасть змогу закласти певне підґрунтя не лише до розвитку індивідуальних якостей, а й надасть можливість сформувати навички командної роботи.

Зокрема викладання дисципліни «Технології розробки програмних та інтелектуальних систем» може виконуватись на базі цілісної концепції створення інформаційної (експертної) системи, що відповідає певному напрямку. Наприклад створення інформаційної системи автоматизації діяльності страхової компанії. Кожну окрему задачу інформаційної системи можна визначити в якості індивідуального завдання. До таких задач можна віднести: облік клієнтів страхової компанії; формування довідника послуг; формування довідника страхових випадків; формування контрактів на страхування; облік реєстру виконаних контрактів; облік надходження грошових коштів; оцінка міри ризику контракту на основі формалізованих знань експертів; автоматизація функції інформування клієнтів новинами тощо. У такому випадку якість виконаного індивідуального завдання може мати вираз не тільки у визначенні рівня знань та здатності виконувати програмні модулями, що розроблені, поставлені перед студентом задачі, а й можливості інтеграції розробок в єдину систему.

Формування завдань для самостійної роботи у визначеному напрямку може здійснюватись не лише в рамках окремої дисципліни, а й у певному комплексі дисциплін, що відповідають професійному напрямку навчання. При цьому враховуються багатоаспектність матеріалу, що викладається. Розгляду можуть підлягати не тільки суто професійні навички — теоретична обізнаність та здатність виконувати певні виробничі завдання, а й планування, управління професійною діяльністю, підготовка супутньої документації тощо. Даний напрямок комплексного та цілеспрямованого охоплення багатогранності професійних ас-

пектів майбутньої діяльності дасть змогу сформувати цілісну, неперервну концепцію професійного навчання та, що є найбільш вагомим, якісно підготовувати висококваліфікованого спеціаліста.

Крім того даний підхід сприятиме розвитку як особистих якостей майбутнього фахівця, так і його комунікативних та, в деякій мірі, викладацьких здібностей, оскільки студенту потрібно вмотивовано висловлювати та відстоювати свої думки, генерувати ідеї та аргументовано пропонувати іншим свої програмні рішення обґрунтовуючи перспективи їх використання. При цьому захист роботи, що виконана, здійснюється у формі доповіді з наступним обговоренням, де в якості незалежних експертів виступають як викладачі так і безпосередньо студенти, що створює атмосферу здорової конкуренції, вимагає від студента ерудованості, глибокого знання предметної області та вміння спілкуватись з аудиторією.

На нашу думку даний підхід до організації самостійної роботи студентів по циклу професійно-орієнтованих дисциплін має значний потенціал і перспективи розвитку.

*В. Д. Дербенцев, канд. екон. наук, доц.,
В. І. Куліда, В. М. Канаєва,
кафедра інформатики*

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ СИСТЕМНОГО АНАЛІЗУ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛА СТУДЕНТІВ

Останнім часом суттєво зросли вимоги до професійної підготовки майбутніх фахівців. Як свідчить практичний досвід, випускники вищих економічних навчальних закладів досить часто не мають цілісного, системного уявлення про функціонування економіки та її складових, про застосування сучасних методів дослідження економічних систем різних рівнів агрегування та розв'язання слабкоструктурованих та важкоформалізованих проблем.

Таким об'єднуючим, систематизуючим ланцюгом, на наш погляд, є вивчення методології та інструментарію системного аналізу. Системний аналіз базується на принципі системності, що відбиває спільність погляду на об'єкти, явища і процеси світу як на системи з усіма властивими їм закономірностями. Цей принцип обумовлює необхідність спільного розгляду системи як ціло-